

УВОД

През 2015 г. Центърът за изследване на демокрацията отбелязва 25-годишен юбилей. Това е добър повод да погледнем назад и да припомним промените, постиженията и предизвикателствата, които предстоят. Като част от трудната еволюция на България от падането на Берлинската стена до членството ѝ в НАТО и ЕС, ние бяхме и активен участник в съпътстващите социални промени и, в много случаи, техен инициатор. Проявявайки характер и последователност, Центърът посочваше големите предизвикателства пред българския преход и непрестанно насърчаваше нужните реформи за справянето с тях.

Ето някои от областите, в които усилията на Центъра доведоха до измерими и плодотворни резултати:

Изграждане на коалиции и мониторинг на антикорупцията

От 1998 г. насам Центърът за изследване на демокрацията е пионер в мобилизирането на антикорупционните усилия на гражданското общество в България. Центърът въведе иновативния формат на публично-частното партньорство между НПО, държавните институции и експерти, насочено към повишаване информираността на обществото и към мобилизиране подкрепа за реформите. Тази дейност включваше три основни направления:

- Провеждане на годишни обществено-политически форуми по проблемите на антикорупцията;
- Подготовка на годишни Доклади за оценка на корупцията;
- Въвеждане на Система за мониторинг на корупцията.

Понастоящем форматът на публично-частното партньорство изглежда стандартен, макар дори през втората половина на 90-те години подобно сътрудничество да беше считано за необичайно. Тогава усилията на гражданското общество бяха ограничени до повишаване информираността на обществеността за заплахите от корупцията и се считаха за спомагателни на тези на държавните институции. Координираната от Центъра инициатива *Коалиция 2000* фактически въведе за пръв път този формат в България, а в международен мащаб той бе възприет в инициативата (Югоизточно лидерство за правно развитие и интегритет (SELDI)).

Противодействие на организираната престъпност

Центърът за изследване на демокрацията бе пръв и в друга област, която традиционно се считаше за безспорен монопол на държавните институции – противодействието на организираната престъпност. Центърът публикува иновативни анализи на проблемите в тази сфера още от края на 90-те години. Въведени бяха и нови политически инструменти от типа на първата за България *Оценка на заплахите от организираната престъпност (ОЗОП)*. Този инструмент анализира всички големи криминални пазари и дава оценка на размера на годишния

им оборот. Процесът по изработване на ОЗОП разкри големия потенциал на сътрудничеството между правозащитните институции, в което участват НПО, българското Министерство на външните работи, Британската агенция за противодействие на тежката организирана престъпност, както и институции от Австрия, Белгия, Германия и Холандия.

Центърът провежда и годишно Национално изследване на престъпността, изготвено на базата на виктимизационни проучвания, което се превърна във влиятелна алтернатива на полицейската криминална статистика. Презентацията на годишните резултати се ползва с вниманието на политици, медии и гражданското общество.

Нови демократични институции

От началото на демократичния преход в България, Центърът за изследване на демокрацията се включи активно в правната реформа на страната, подкрепяйки и участвайки в създаването на нова регулаторна рамка в редица ключови области. Центърът бе активен при създаването на редица същностни елементи на правната среда. Едно от най-важните постижения в тази област е инициативата за въвеждането на институцията Омбудсман като част от усилията на Центъра за гарантиране върховенството на закона и демократичните промени. Тази институция представлява допълващ механизъм за мониторинг и контрол върху публичната администрация и се ползва като извънсъдебен инструмент за защита и възстановяване на правата на човека, нарушавани от държавата. В резултат от продължителни и целенасочени усилия Центърът изработи проектозакона за тази институция (създадена през 2003 г.), както и Процедурните правила за работата на Омбудсмана. Понастоящем, тази институция се възприема като пример за равен, бърз и лесен достъп до справедливост и се ползва с най-висока степен на доверие от гражданите.

Това са само някои от основните постижения, които си припомним, поглеждайки назад в 25-годишната ни история. Други области, в които Центърът имаше значими резултати при формирането на националните политики, са развитието на частния сектор, енергийната сигурност и противодействието на скритата икономика. Гледаме напред с оптимизъм и се надяваме през следващите години да продължим с активната си позиция за постигане на позитивни социални промени.

София, януари 2015 г.

д-р Огнян Шентов
Председател на Управителния съвет